

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Vår dato: 11.01.2023
Vår referanse: h.h.

Høringsinnspill til forslag til endringer i privatskolelova §2-1: Økt innflytelse for lokale folkevalgte.

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med ca. 3.800 medlemsbedrifter. Vi er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som er den største interesseorganisasjonen i Norge, og vi arbeider for å sikre våre medlemmer arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen, slik at man legger best mulig til rette for økt lønnsomhet og sunn vekst for våre medlemmer.

Vi viser til forslag til endringer i privatskolelova §2-1, økt innflytelse for lokale folkevalgte, og takker for muligheten til å gi innspill. Videre viser vi til høringsinnspill fra NHO, Abelia og Sjømat Norge.

Våre hovedsynspunkter på forslaget er som følger:

- Allerede i dag har kommunene og fylkeskommunene en reell medbestemmelsesrett ved søknad om driftsendringer ved eksisterende skoler og opprettelse av nye skoler – forutsatt at disse er godt begrunnet og dokumentert.
- De private yrkesfaglige videregående skolene er et godt supplement til de offentlige skolene, og trenger gode og forutsigbare rammebetingelser for utviklingen tilbudet.
- Videre mener vi at næringslivets behov må spille en avgjørende rolle i spørsmål knyttet til søknad om driftsendringer ved eksisterende skoler eller opprettelse av nye skoler.
- NHO Reiseliv støtter derfor ikke forslaget om å gi lokale folkevalgte økt innflytelse ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler.

Gi lokale folkevalgte økt innflytelse ved driftsendringer ved eksisterende skoler

Store deler av norsk næringsliv har utfordringer med å skaffe tilstrekkelig (kvalifisert) personell til sine virksomheter. Ref. *Kompetansebarometeret 2021* (undersøkelse som årlig gjennomføres blant NHOs medlemsbedrifter), viser et stort kompetansebehov i bedriftene. Reiselivsnæringen er intet unntak, og ved forrige undersøkelse oppga 7 av 10 medlemmer i NHO Reiseliv, at de har et udekket kompetansebehov. De yrkesfaglige videregående skolene, etablert som friskoler, bidrar derfor på en positiv måte til å dekke kompetansebehovet i de aktuelle næringene – på samme måte som de offentlige skolene. I denne sammenheng vil vi også minne om et økende behov i de aktuelle næringene spesielt, men også behov for fagarbeidere i norsk næringsliv spesielt.

Konsekvensene av manglende av fagarbeidere i reiselivet, vil være kortere arbeidstider, og derigjennom lavere inntjening og ekstra belastning på eksisterende ansatte.

Opprettelsen av den yrkesfaglige videregående skolen Norsk Restaurantskole skoleåret 2018-2019, var derfor en positiv tilvekst til reiselivsnæringen i byen. Skolen utdanner kokker og servitører gjennom utdanningsprogrammet Restaurant- og matfag, og eies av opplæringskontoret Lærlingekompaniet, som igjen består av over 100 hoteller og restauranter i osloregionen. Lærlingekompaniet er for øvrig også medlem i NHO Reiseliv.

Nærhet til bransjen, praksisnær undervisning, yrkesretting av teorifagene samt tett oppfølging av den enkelte elev, har bidratt til at 95 prosent av elevene har gjennomført Vg2 på normert tid. Dermed ligger tallet langt høyere enn landsgjennomsnittet på Restaurant- og matfag, på 60 prosent (og dette på et utdanningsprogram som fra før har de laveste innsøkingstallene blant alle utdanningsprogrammer). Av lærlingene som har rukket å gå opp til fagprøven, har samtlige elever bestått fagprøven. Det inkluderer også elever med ekstra utfordringer som erfaringsvis vil kunne falle ut av videregående opplæring.

Som en del av godkjenningen fikk skolen et tak på totalt 60 antall elever. Elevutviklingen har vært positiv, og inneværende skoleår har skolen rekordmange elever. Dette er meget positivt for fremtidig rekruttering til en næring som er svært viktig for verdiskapingen i hele landet. På det tidspunktet hvor skolen har flere søkere/potensielle elever, enn de 60 skolen i dag har fått godkjenning for, må den søke om *driftsendringer*.

Ved søknad om driftsendringer, har vertsfylket eller vertskommunen allerede i dag rett til å uttale seg i slike saker. Forutsatt at disse er godt begrunnet og dokumentert, har politikerne en reell medbestemmelse allerede i dag. NHO-partner Abelia har erfart at lokale og regionale politikere er motstandere av å opprette eller utvide antall skoleplasser ved internasjonale skoler. Dette skjer også i regioner, hvor bla. Næringslivet er helt avhengig av et tilbud om internasjonal skole for å kunne tiltrekke seg utenlandsk arbeidskraft og ekspertkompetanse for å få løst sine oppgaver.

Ettersom de yrkesfaglige videregående skolene er relativt nye, har vi ikke de samme erfaringene fra disse skolene. Likevel er det grunn til å frykte at den samme skepsisen vil være til stede ved disse skolene. Da lokalpolitikere heller ikke vil utstedes med vetorett, mener vi det i praksis er få endringer i forslaget som foreligger all den tid det er skjønsmessige vurderinger som skal ligge til grunn ved evt. driftsendringer:

Departementets forslag innebærer at godkjenning av bla. driftsendringer skal bygge på en skjønsmessig vurdering av potensielle negative konsekvenser en godkjenning vil ha for vertskommunen eller vertsfylket. Departementet trekker frem ulike forhold:

- Budsjettmessige konsekvenser
- Vanskeligere å velge offentlig skole

- Formidling av læreplasser
- Skolefaglige hensyn

Budsjettmessige konsekvenser

Departementet henviser til at en ny privatskole eller driftsutvidelser ved en eksisterende skole kan ha budsjettmessige konsekvenser for kommunen eller fylkeskommunen. Erfaringene tilsier at elevene ved de eksisterende yrkesfaglige videregående skolene kommer nettopp på grunn av dette tilbudet. Hadde ikke disse tilbudene vært søkbare, hadde elevene mest sannsynlig valgt et annet utdanningsprogram. I så måte utgjør ikke disse elevene en "trussel" mot det offentlige tilbudet.

På et prinsipielt grunnlag mener NHO Reiseliv at kommunenes og fylkeskommunenes økonomi ikke skal være et argument for å ivareta barn og foresattes behov og ønske om en alternativ skole. Dette fastsettes også i lovens § 1-1, formålet med lova, hvor det skal "medvirkes til at det kan opprettes og drives private skoler, slik at foreldre og elever kan velge andre skoler enn de offentlige. Det samme kan sies om næringslivets behov for kvalifisert arbeidskraft, og at dette må veie tyngre enn vertskommunenes og vertsfylkenes økonomi.

Vanskeligere å velge offentlig skole

Videre viser Kunnskapsdepartementet til at godkjenning etter privatskolelova "ikke skal gjøre det vanskeligere for elever å velge en offentlig skole". Skolene som har blitt godkjent for videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogrammer kjennetegnes ved at de har blitt opprettet på lokalt og regionalt initiativ fra næringer som har store utfordringer med å skaffe tilstrekkelig kvalifisert kompetanse.

Ser en på tallene statistikken fra 2015, året da det ble åpnet for godkjenning av videregående skoler med yrkesfaglige studieprogrammer, har kun fem skoler blitt godkjent på syv år. NHO Reiseliv kan på bakgrunn av dette, ikke se hvordan friskolene og Norsk Restaurantskole er en utfordring mot den offentlige skolestrukturen. [Tall fra Utdanningsdirektoratet](#) viser samtidig at det er *færre* elever på private yrkesfaglige videregående skoler innværende skoleår, sammenliknet med skoleåret 2014/2015 (alle yrkesfaglige utdanningsprogrammer sett under ett).

På bakgrunn av dette er det vanskelig å se at disse skolene er en utfordring for den offentlige skolestrukturen, som dette forholdet tar utgangspunkt i.

Formidling av læreplasser

Ettersom fylkeskommunene har det formelle ansvaret for formidling av læreplasser, er det relevant å se på muligheten for å fremskaffe tilstrekkelig læreplasser. Ifølge statistikk fra Utdanningsdirektoratet (Udir), får 8 av 10 læreplass når man ser alle utdanningsprogrammer under ett. Innen Restaurant- og matfag, får *alle* kvalifiserte søkere læreplass. Dette skyldes fordi det er langt flere læreplasser enn det er søkere, og bare i Oslo er det over 100 ubesatte lærlingeplasser i

kokke- og servitørfaget. Ved de andre etablerte yrkesfaglige privatskolene, er situasjonen den samme.

Eventuelle *driftsendringer* ved Norsk Restaurantskole, eller de andre etablerte yrkesfaglige skolene, vil derfor ikke ha noen negativ påvirkning av formidlingen av læreplasser.

Skolefaglige hensyn:

Som nevnt innledningsvis kan Norsk Restaurantskole vise til svært gode resultater både når det gjelder gjennomføring av Vg2 og senere resultater på fagprøven (hvor alle lærlingene har bestått). I så måte er dette med på å understreke at skolen oppfyller kravene om jevn god opplæring og seriøsitet sammenliknet med det offentlige skoletilbudet.

Norsk Restaurantskole, og de andre yrkesfaglige videregående skolene, bidrar på en positiv måte til å løse en av samfunnets virkelige store utfordringer: Mangelen på fagarbeidere. I 2030 kommer Norge til å mangle om lag 100.000 fagarbeidere om den aktuelle utviklingen fortsetter. Derfor må hensynet til dette må veie svært tungt i årene som kommer.

NHO Reiseliv støtter på bakgrunn av høringssvaret ikke forslaget om å styrke lokale folkevalgtes mulighet til å si nei til nye privatskoler og utvidelser ved eksisterende skoler.

Vennlig hilsen

NHO Reiseliv